

Dislexia la persoanele nevăzătoare

Andrea Hathazi,
Departamentul de Psihopedagogie specială,
Universitatea Babeș-Bolyai
Cluj-Napoca

Definiția IDEA , 2004

- Dificultatea specifică de învățare este o tulburare apărută în unul sau mai multe procese psihologice bazale implicate în receptarea sau utilizarea limbajului oral sau scris, ce se poate manifesta prin abilități scăzute în domenii precum recepția, raționamentul, vorbirea, citirea, scrierea, calculul matematic. Termenul nu include copiii care prezintă probleme datorate în principal deficiențelor vizuale, auditive sau motorii, intelectuale, tulburărilor emoționale sau curențelor socioambientale, diferențelor culturale sau economice.

- Lectura Braille are mai multe particularități, care o diferențiază de lectura vizuală. Astfel, lectura tactilă este esențialmente secvențială, în timp ce lectura vizuală, precum și lectura braille realizată de văzători sunt globale.
- Privirea procedează prin fixări discrete, în timp ce indexul palpează punctele literelor braille în mod mai mult sau mai puțin continuu, fiind astfel o citire secvențială.

education

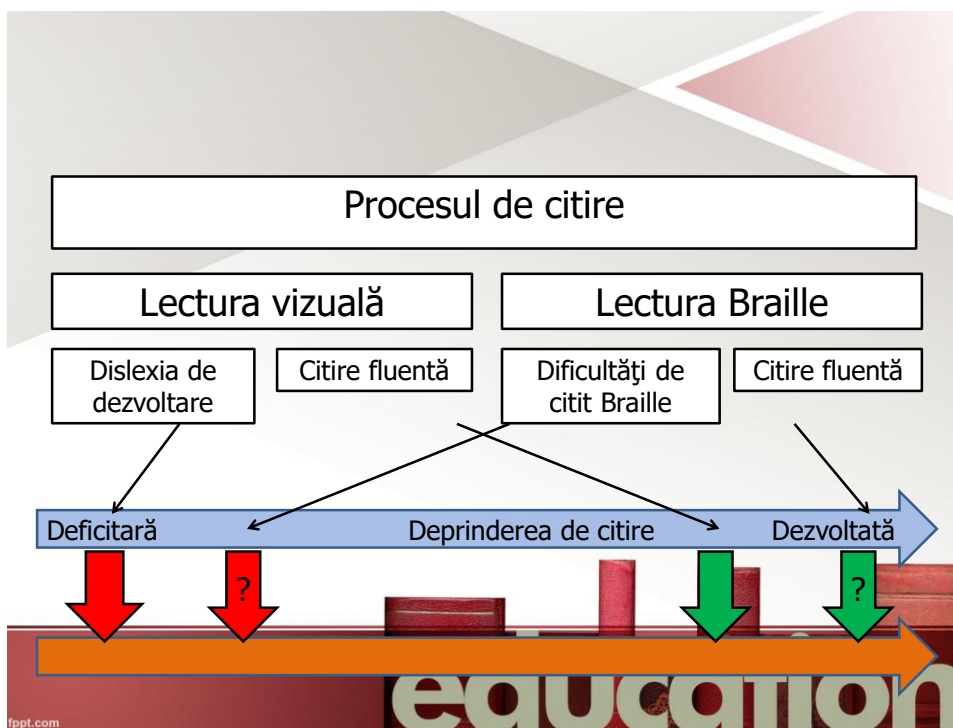
fppt.com

- Copiii nevăzători pot prezenta dificultăți specifice care nu au fost până acum subiectul unor investigații pentru a fi explicitate.
- La fel și procesele perceptiv și cognitive implicate în citirea Braille fluentă.

education

fppt.com

Rezultate ale studiilor

- La nivelul procesării fonologice, nu există diferențe semnificative între cititorii Braille și cititorii vizuali, dar cititorii Braille prezintă rezultate mai bune la sarcinile de memorie verbală și rezultate mai slabe la sarcinile de numire automată rapidă a cuvintelor.
- Cele două grupe nu diferă privind procesarea auditivă și ce a a vorbirii.

- Cititorii Braille prezintă o sensibilitate tactilă semnificativ mai dezvoltată.
- Natura secvențială a citirii Braille determină ca cititorii Braille să utilizeze o modalitate de citire grafo-fonologică, în timp ce cititorii vizuali vor varia între modalitatea grafo-fonologică și cea lexicală, în funcție de caracteristicile cuvântului.

education

fppt.com

Dificultăți în citirea Braille

- Repetarea cuvântului,
- Înlocuirea cuvântului mai frecvent cu un alt cuvânt apropiat ca sens și semnificație,
- Înlocuirea cuvântului cu grupuri de sunete cu sens sau chiar fără sens,
- Omisiunea literelor, a silabelor și a cuvântului,
- Adăugarea de litere și cuvinte,
- Pronunțarea defectuoasă a literelor și a cuvintelor
- Nerespectarea intonației și accentului,
- Sărirea ori repetarea rândurilor etc.

education

fppt.com

- De cele mai multe ori, repetarea cuvântului se datorează faptului că elevii nevăzători nu realizează înțelegerea completă a textului, existând reluări pentru facilitarea semnificației.
- În plus, un asemenea fenomen poate fi favorizat și de mișcările incorecte ale mâinii, mai cu seamă la întoarcerea și citirea rândului următor, determinând reluarea aceluiași semn grafic.

education

fppt.com

- Omisiunile au o frecvență mai mare, ca și în scris, spre sfârșitul rândului și sunt fie urmare a oboselii, fie a tendinței de a realiza o citire mai rapidă.
- Dar și într-un caz și în altul se produce o coordonare defectuoasă între cele două mâini.
- Fenomenele de omisiune se accentuează și devin mai frecvente când combinația de puncte în relief nu este bine percepută.
- În anumite situații, și adăugirile au la bază acești factori.

education

fppt.com

- Perceperea succesivă a literelor prin strategiile tactil- kinestezice determină apariția unui interval de timp între realizarea imaginii mintale pentru unitățile percepute.
- Adăugirile sunt favorizate și de asociațiile verbale, sugerate de textul parcurs ori de reactualizarea unor expresii întâlnite anterior de către elev și verbalizate în timpul citirii.

education

fppt.com

- Aspectele deficitare legate de intonație și de accent sunt mai frecvente în Braille, deoarece simțul tactil nu poate cuprinde global ansamblul rândului de citit și, ca atare, semnul de punctuație este perceput la un anumit interval de timp după citirea cuvântului.
- În citirea literelor, se creează dificultăți și mai mari în respectarea corectă a intonației și a accentului, întrucât elevul este centrat și preocupat de evitarea greșelilor.

education

fppt.com

Discriminări tactile eronate

- Confundarea literelor cu literele în oglindă: e=i, d=f, h=j, m=î, o=ț, r=w, s=ș. Apariția acestui tip de eroare poate fi favorizată de scrierea cu placa de scris în Braille.
- Confundarea literelor cu semnele de punctuație, care au forme geometrice identice, diferența fiind că semnele de punctuație se află în partea inferioară a grupului fundamental, pe când literele în cauză se află în partea superioară a acestuia.

fppt.com

education

- Un alt tip de eroare se datorează explorării incomplete a literelor, elevul palpând fie doar partea superioară a literei, fie doar partea inferioară a acesteia. În primul caz litera „m” va fi identificată ca litera „c”, „l” ca și „b”, „p” ca și „f”, „q” va deveni „g”, „r” ca și „h”, „w” ca și „j”, litera „u” va fi identificată ca fiind litera „a”, iar „x” va fi citit „c”.
- În cazul explorării doar părții inferioare a literei, există mai puține posibilități de a fi greșit identificată. Astfel literele „u” și „x”, vor fi percepute ca fiind liniuța de despărțire

fppt.com

education

Teorii explicative

- 1. Oportunitățile de învățare reduse (perioada pre-braille, resurse materiale tactile deficitare, medii de învățare neadecvate).
- 2. Dislexia de dezvoltare
- 3. Deficitul de procesare fonologică, existând o relație puternică între conștiința fonologică și citit.
- 4. Teoria magnocelulară (deficit la nivelul căilor senzoriale privind procesarea rapidă a stimulilor, ce determină dificultăți la nivelul discriminării fonemelor)
- 5. Predispoziții genetice

fppt.com

education

Vă mulțumesc pentru atenție!!!

fppt.com

education